

Құрметті студент!

2018 жылы «Жаратылыстану ғылымдары - 1» бағытындағы мамандықтар тобының бітіруші курс студенттеріне Оқу жетістіктерін сырттай бағалау 4 пән бойынша өткізіледі.

Жауап парақшасын өз мамандығыңыздың пәндері бойынша кестеде көрсетілген орын тәртібімен толтырыңыз.

Мамандық шифры	Мамандықтың атауы	Жауап парағының 6-9 секторларындағы пәндер реті
5B060200	«Информатика»	1. Математикалық талдау I 2. Алгоритмдер және деректер құрылымы 3. Деректер қоры теориясы 4. Бағдарламалау тілдері және технологиялары

- Сұрақ кітапшасындағы тестер келесі пәндерден тұрады:
  - Математикалық талдау I
  - Алгоритмдер және деректер құрылымы
  - Деректер қоры теориясы
  - Бағдарламалау тілдері және технологиялары
- Тестілеу уақыты - 180 минут.
Тестіленуші үшін тапсырма саны - 100 тест тапсырмалары.
- Тандаған жауапты жауап парағындағы пәнге сәйкес сектордың тиісті дөңгелекшесін толық бояу арқылы белгілеу керек.
- Есептеу жұмыстары үшін сұрақ кітапшасының бос орындарын пайдалануға болады.
- Жауап парағында көрсетілген секторларды мұқият толтыру керек.
- Тест аяқталғаннан кейін сұрақ кітапшасы мен жауап парағын аудитория кезекшісіне өткізу қажет.

7. - Сұрақ кітапшасын ауыстыруға;
- Сұрақ кітапшасын аудиториядан шығаруға;
- Анықтама материалдарын, калькуляторды, сөздікті, ұялы телефонды қолдануға
қатаң тиым салынады!

8. Студент тест тапсырмаларында берілген жауап нұсқаларынан болжалған дұрыс жауаптың барлығын белгілеп, толық жауап беруі керек. Толық жауапты таңдаған жағдайда студент ең жоғары 2 балл жинайды. Жіберілген қате үшін 1 балл кемітіледі. Студент дұрыс емес жауапты таңдаса немесе дұрыс жауапты таңдамаса қателік болып есептеледі.

Математикалық талдау I

1. Келесі жиындар үшін $\inf A = -3$:

- A) $A = (-\infty, 1]$
- B) $A = (-3, 3)$
- C) $A = [1, 3)$
- D) $A = [-4, 0)$
- E) $A = (-4, +\infty)$

2. Бос жиынды көрсететін өрнек:

- A) $A \cap B$
- B) $A \cup B \cup A$
- C) $A \cup B$
- D) $A \cap \bar{A}$
- E) A / A

3. $A = \{-1, 2, 3, 4, 5, 7\}$ мен $B = \{-1, 0, 5, 6, 7\}$ жиындарының айырымын көрсететін өрнек:

- A) $\{6, 7, -1, 0, 2, 5\}$
- B) $\{2, 3, 4\}$
- C) $\emptyset$
- D) $A \setminus B \cup \emptyset$
- E) $\{6\}$
- F) $A \setminus B \cap \emptyset$
- G) $A \setminus B$

4. $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+1}{n}$ сандық тізбегінің шегі:

- A) $2 - \frac{1}{3}$
- B) $\frac{4}{3} - \frac{1}{3}$
- C) $1 - \frac{2}{5}$
- D) $2 - 1$
- E) $\frac{2}{3}$
- F) 1

5. Шексіз аз тізбектер:

A) $x_n = 4^n$

B) $x_n = \frac{2+3n}{2n^2}$

C) $x_n = (-1)^n n$

D) $x_n = \frac{n-1}{n^2+n}$

E) $x_n = \left(\frac{1}{3}\right)^n$

F) $x_n = \frac{n^3+n+2n^2}{n^2+1}$

G) $x_n = \frac{n+3}{\sqrt{n}}$

6. $\{x_n\}_{n=1}^{+\infty}$ тізбегі берілген. Сонда:

A) $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \infty$ болса, тізбек ақырсыз аз

B) $\forall n \in N$ үшін $x_n < x_{n+1}$ болса, тізбек кемімелі

C) $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = e$ болса, тізбек ақырсыз аз

D) $\forall n \in N$ үшін $x_n \leq x_{n+1}$ болса, тізбек кемімейтін тізбек

E) $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = 1$ болса, тізбек ақырсыз аз

F) $\forall n \in N$ үшін $x_n \leq x_{n+1}$ болса, тізбек өспейтін тізбек

7. Егер $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$, $\lim_{x \rightarrow a} g(x)$ шектері бар және олар ақырлы болса, онда:

A) $f(x) + g(x)$ - периодты функция

B) $f(x) + g(x)$ функциясы $x = a$ нүктесінің маңайында шенелген

C) $x \rightarrow a$ ұмтылғанда $f(x) + g(x)$ ақырсыз кішкене функция

D) $x \rightarrow a$ ұмтылғанда $f(x) + g(x)$ ақырсыз үлкен функция

E) $f(x) + g(x)$ - тақ функция

F) $f(x) + g(x)$ - жұп функция

8. Шекті есептеңіз: $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\operatorname{tg} x}{x}$

A) 1

B) $\operatorname{tg} \frac{\pi}{4}$

C) $2,5 - 0,5$

D) 0

E) $\sqrt{2}$

F) 8

G) $-\frac{1}{\cos^2 0^\circ} + \frac{1}{\cos^2 0^\circ}$

9. $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \frac{\cos x}{\pi - 2x}$ шегінің мәні келесі аралықта жатыр:

A) $(1, +\infty)$

B) $(-4, -1]$

C) $(-1, +\infty)$

D) $[1, 2]$

E) $[1, 4)$

F) $(-\infty, 2]$

10. $f(x) = \begin{cases} x^2, & x \leq 3 \\ 2x + 1, & x > 3 \end{cases}$ функциясы үшін мына тұжырымдар дұрыс:

A) $\mathbb{R}$ -де функция үзіліссіз

B) $x = 3$ - нүктесінде 2-текті үзіліс

C) $x = 3$ - жөнделетін үзіліс нүктесі

D) $x = 3$ - нүктесінде 1-текті үзіліс

E) $\lim_{x \rightarrow 3+0} f(x) = 7, \lim_{x \rightarrow 3-0} f(x) = 9$

11. $f(x) = \frac{2}{(1-x)}$ функциясы $\mathbb{R}$ -де мынадай қасиетке ие:

A) функция $x = 1$ нүктесінде анықталмаған

B) $\mathbb{R}$ -де функция бірқалыпты үзіліссіз

C) $\mathbb{R}$ -де үзіліссіз

D) функция 2-текті үзіліске ұшырайды

E) $\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \infty$

12. $f(x) = \frac{1}{x}$ функциясы $[1;2]$ кесіндіде мынадай қасиетке ие:

- A) $[1;2]$ кесіндіде шектелген
- B) $[1;2]$ кесіндіде бірқалыпсыз үзіліссіз
- C) $x = 1$ -үзіліс нүктесі
- D) функция 1-түрдегі үзіліске ұшырайды
- E) функция 2-түрдегі үзіліске ұшырайды

13. $f(x) = \sin x^2$ функциясы R -де мынадай қасиетке ие:

- A) R -де функция шектелген
- B) функция 1-текті үзіліске ұшырайды
- C) функция 2-текті үзіліске ұшырайды
- D) $x = 1$ - үзіліс нүктесі
- E) R -де үзіліссіз

14. $y = x \sin x + \cos x$ функциясының туындысы:

- A) $x \cos x - \sin x$
- B) $x \cos x - 2$
- C) $2 \sin x + x \cos x - 3 \sin x$
- D) $x \cos x$
- E) $\sin x + x \cos x - \sin x$
- F) $x \cos x - \sin x + \sin x$
- G) $\sin x - 2x \cos x - \sin x$

15. Дифференциалдау ережесі:

- A) $(u(x) + v(x))' = u'(x) \cdot v'(x)$
- B) $(u(x) + v(x))' = u'(x) + v'(x)$
- C) $\left(\frac{u(x)}{v(x)}\right)' = \frac{u'(x)v(x) + u(x)v'(x)}{(v(x))^2}, \quad v(x) \neq 0$
- D) $(u(x) \cdot v(x))' = u'(x)v(x) \cdot u(x)v'(x)$
- E) $(u(x) \cdot v(x))' = u'(x)v(x) + u(x)v'(x)$
- F) $(u(x) + v(x))' = u'(x) - v'(x)$

16. Мына теңдік дұрыс:

A) $(\arcsin x)' = \frac{1}{\sqrt{1+x^2}}$

B) $(\operatorname{arctg} x)' = \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$

C) $(\arccos x)' = \frac{-1}{\sqrt{1-x^2}}$

D) $(\operatorname{arcctg} x)' = \frac{-1}{1+x^2}$

E) $(\operatorname{ctg} x)' = \frac{1}{\sin^2 x}$

17. $f(x) = \sqrt{x^2+5} + \sin 3x$ функциясы үшін:

A) $f'(x) = \frac{x}{\sqrt{x^2+5}} + 3\sin 3x$

B) $f'(x) = (\sqrt{x^2+5})' - (\sin 3x)'$

C) $f'(x) = (\sqrt{x^2+5})' + (\sin 3x)'$

D) $f'(x) = \frac{2x}{\sqrt{x^2+5}} + \cos 3x$

E) $f'(x) = \frac{1}{\sqrt{x^2+5}} + 3\cos 3x$

F) $f'(x) = \frac{x}{\sqrt{x^2+5}} - 3\cos 3x$

18. Егер $f(x) = \frac{x^2 - 2x}{x-1}$ функциясы берілсе, онда:

A) оның вертикаль асимптотасы жоқ

B) $(1; +\infty)$ аралығында ол кемиді

C) оның $x \rightarrow \pm\infty$ ұмтылғандағы асимптотасы $y = -x + 1$

D) $(-\infty; 1)$ аралығында ол өседі

E) оның көлбеу асимптотасы $y = x - 1$

F) оның вертикаль асимптотасы $x = 1$

19. $f(x) = (x^2 - 4)(x + 1)$ функциясы үшін:

- A) $[1; 2]$ кесіндіде Лагранж теоремасының шарты орындалмайды
- B) $[-2; -1]$ кесіндіде Ролль теоремасының шарты орындалмайды
- C) $[0; 1]$ кесіндіде Лагранж теоремасының шарты орындалмайды
- D) $[1; 2]$ кесіндіде Лагранж теоремасының шарты орындалады
- E) $[-2; -1]$ кесіндіде Ролль теоремасының шарты орындалады
- F) $[-1; 2]$ кесіндіде Ролль теоремасының шарты орындалады

20. $y = x - e^x$ функциясы:

- A) $(-1, +\infty)$ өседі
- B) $(0, +\infty)$ аралықта өспейді
- C) $-\infty < x < 0$ өседі
- D) $(-\infty, +\infty)$ аралықта өседі
- E) $(-2, +\infty)$ аралықта өседі
- F) $(-1, 1)$ аралықта өседі
- G) $-\infty < x < 1$ өседі

21. $y = 2 + x - x^2$ функциясының экстремумы:

- A) $y_{\max} = y\left(\frac{1}{2}\right) = \frac{9}{4}$
- B) $y_{\min} = -1$
- C) $y_{\max}(0) = 1; y_{\min}(2) = -1$
- D) $y_{\max}(1) = -2$
- E) $y(0) = 0, y(1) = -1$ экстремум
- F) $y\left(\frac{1}{2}\right) = \frac{9}{4}$ максимум
- G) $y_{\max} = 1$

22. Анықталмаған интегралды есептеңіз: $\int \sin 3x \cdot \sin 5x dx$

A) $C - \frac{1}{16} \sin 8x + \frac{1}{4} \sin 2x$

B) $\frac{1}{4} \sin 2x - \frac{1}{16} \sin 8x + C$

C) $\frac{4}{16} \sin 2x - \frac{1}{16} \sin 8x + C$

D) $-\frac{1}{16} \sin 8x + C$

E) $\cos 2x - \frac{1}{16} \sin 8x + C$

23. Анықталмаған интегралды есептеңіз: $\int \frac{dx}{\sqrt{2-3x^2}}$

A) $-\operatorname{arctg}\left(x\sqrt{\frac{3}{2}}\right)$

B) $\frac{1}{\sqrt{3}} \arcsin\left(x\sqrt{\frac{3}{2}}\right) + C$

C) $\frac{1}{\sqrt{5}} \operatorname{arctg}\left(\sqrt{\frac{3}{5}}x\right) + C$

D) $\frac{\sqrt{3}}{3} \arcsin\left(\frac{\sqrt{3}x}{\sqrt{2}}\right) + C$

E) $\operatorname{arctg}\left(x\sqrt{\frac{3}{2}}\right)$

F) $C - \frac{1}{\sqrt{7}} \operatorname{arctg}\left(\sqrt{\frac{4}{3}}x\right)$

G) $\frac{1}{4} \arcsin\left(\sqrt{\frac{3}{2}}x\right) + C$

24. Анықталмаған интегралды есептеңіз: $\int \cos^2 x dx$

A) $\frac{x}{2} - \sin x + C$

B) $C + 0,25 \sin 2x + 0,5x$

C) $\frac{x}{8} - \frac{1}{4} \cos 2x + C$

D) $\frac{x}{2} - \frac{1}{4} \cos 2x + C$

E) $\frac{x}{2} - \frac{2}{8} \sin 2x + C$

F) $\frac{x}{8} - \frac{1}{4} \sin x + C$

G) $\frac{1}{4} \sin 2x + \frac{x}{2} + C$

25. Келесі теңдіктер дұрыс:

A) $\int \sin \frac{2}{3} x dx = -\frac{3}{2} \cos \frac{2}{3} x + C$

B) $\int \sin \frac{2}{3} x dx = \frac{2}{3} \cos \frac{2}{3} x + C$

C) $\int \frac{dx}{\cos^2 3x} = \frac{1}{3} \operatorname{tg} 3x + C$

D) $\int \frac{dx}{\cos^2 3x} = 3 \operatorname{tg} 3x + C$

E) $\int \sin \frac{2}{3} x dx = -\frac{3}{2} \cos \frac{3}{2} x + C$

F) $\int \sin \frac{2}{3} x dx = -\frac{2}{3} \cos \frac{2}{3} x + C$

**Математикалық талдау I
ПӘНІ БОЙЫНША СЫНАҚ АЯҚТАЛДЫ**

Алгоритмдер және деректер құрылымы

1. Алгоритмнің қасиеттері:

- A) Тармақтылық
- B) Дискреттілік
- C) Шартты
- D) Циклдік
- E) Анықталған, нәтижелік
- F) Шартсыз

2. Сұрыптау алгоритмдерін бағалау шарттары:

- A) Екі элементті салыстыру амалдарының саны
- B) Жадының үнемді қолданылуы
- C) Программаның көлемі
- D) Элементтердің орын ауыстыру амалдарының саны
- E) Рекурсияның қолданылуы
- F) Кіріс элементтерінің саны
- G) Элементтер санының жұп болуы

3. Мәліметтер типі анықтайды:

- A) Жадыдағы мәліметтердің ішкі көрсетілу форматын
- B) Есептеу шешу тиімділігін
- C) Мәндерге мүмкін етілмейтін операцияларын
- D) Жиындарын
- E) Белгілі бір объектінің мүмкін мәндерінің жиынын
- F) Санау жүйесін
- G) Алгоритм типтерін

4. Құрылымдалған деректер түрі:

- A) көрсеткіш
- B) жылжымалы нүктелі нақты
- C) жазбалар
- D) тізбектер
- E) массивтер

5. Динамикалық үлестірілген жады:

- A) Программаның орындалу барысында көлемі өзгеріп тұратын жады
- B) Басқарылмайтын жад облысы
- C) Келесі орындалатын айнымалыға көрсеткішті орналастырмайтын жад облысы
- D) Статикалық айнымалы орналасқан жад облысы
- E) Компьютердің бос емес жадысы

6. Деректер құрылымына қолданылатын негізгі амалдар:

- A) Қосу, алу
- B) Көбейту, бөлу
- C) Жылжыту, қыстыру
- D) Қайтару, белгілеу
- E) Құру, жаңарту
- F) Реттеу

7. Орнықты сұрыптау алгоритмдері:

- A) Пирамидалық сұрыптау
- B) Көпіршіктермен сұрыптау
- C) Аралық (Comb sort) сұрыптау
- D) Екілік ағаш көмегімен сұрыптау
- E) Таңдаулар арқылы сұрыптау

8. Соңғы элементін ғана шақыруға болатын сызықты тізім:

- A) қою және өшіру үшін бір жағынан ғана ашық тізім
- B) кезек
- C) массив
- D) граф
- E) соңғы элементін таңдауға болатын тізім

9. Тьюринг машинасы:

- A) «Тьюринг машинасы ұғымы» алгоритмдеумен байланысты емес
- B) құрамында басқару құралы болады
- C) абстрактты орындаушы
- D) күйлерінің саны шексіз
- E) құрамында басқару операторлары болады
- F) екі жағы шектеулі лентадан тұрады
- G) екі жағы шексіз лентадан тұрады

10. Сұрыптау әдісі кластарға бөлінеді:

- A) Ішкі және сыртқы сұрыптау
- B) Жанама және тікелей
- C) Жапсарласқан
- D) Массивті, файлды, ішкі және сыртқы сұрыптаулар
- E) Массивті сұрыптау және тізбектей сұрыптау
- F) Ленталық
- G) Массивті сұрыптау және файлды сұрыптау

11. Хеширлеу кезіндегі коллизияларды рұқсат ету әдістері:

- A) трапеция әдісі
- B) тізбектеу әдісі
- C) сызықты мақұлдау әдісі
- D) орамдар әдістері
- E) бисесеция әдісі
- F) ашық адресациялау әдісі

12. Біріктіріп сұрыптау алгоритмдерінің түрлері:

- A) көпмүшелік біріктіру
- B) қарапайым бір жолды біріктіру
- C) параллель біріктіру
- D) үлгі бойынша біріктіру
- E) қарапайым екі жолды біріктіру
- F) өз еркінше біріктіру

13. Біріктіру алгоритмі үшін дұрыс:

- A) бір тізбек үшін қолдану тиімді
- B) балансты біріктіруге қарағанда көпфазалы біріктіру тәсілі тиімдірек
- C) ұзындықтары m және n болатын екі тізбекті біріктіргенде, ұзындығы $m+n$ болатын жаңа тізбек алынады
- D) массивтерді сұрыптауда жиі қолданылады
- E) бастапқы мәндер ішінара сұрыпталған жағдайда тура біріктіру тәсілін қолдану тиімсіз
- F) ұзындықтары m және n болатын екі тізбекті біріктіргенде, ұзындығы $m*n$ болатын жаңа тізбек алынады

14. Сызықтық іздеу алгоритміне қатысты дұрысы:

- A) ең жақсы жағдайда салыстыру амалы 1 рет орындалады
- B) тек алдын ала сұрыпталған массивтер үшін қолданылады
- C) ізделінді элементті қатарды тең екіге бөліп, алдымен бір бөлігінен, табылмаса екінші бөлігінен іздейді
- D) ең жаман жағдайда салыстыру амалы $n+1$ рет орындалады (n – массивтегі элементтер саны)
- E) қажетті элементті іздеу үшін қосымша «барьер» енгізіледі
- F) ең жақсы жағдайда салыстыру амалы 1 рет те орындалмайды

15. Жолдарды іздеу алгоритмі:

- A) Қою алгоритмі
- B) Боуер және Мур алгоритмі
- C) Қосумен алгоритмі
- D) Евклид алгоритмі
- E) Шелл алгоритмі
- F) Көпіршік алгоритмі

16. Есептеу қателігі:

- A) Адресстеу қателігі
- B) Программа мәліметке ұсыныс жасаған кезде туатын қателік
- C) Арифметикалық операцияны орындау кезінде туатын қателік
- D) Нөлге бөлу
- E) Әртүрлі типті мәлімет

17. $F(n)$ функциясының мәндері келесі рекурсиялық қатынаспен есептеледі, мұндағы n – натурал сан

$$f(0) = 1$$

$$f(n+1) = 2 * f(n)$$

Функцияның дұрыс мәндері:

- A) $F(3) = 6$
- B) $F(1) = 1$
- C) $F(4) = 12$
- D) $F(3) = 8$
- E) $F(2) = 4$

18. NP – толық есептер мысалдары:

- A) Гамильтон циклын табу есебі
- B) Желідегі максималды ағын есебі
- C) Өлшемі ең төменгі құрамды табу есебі
- D) Сұрыптау есебі
- E) Графтағы ең қысқа жол есебі
- F) Иыққап жайындағы есеп
- G) Графтағы Эйлер циклын табу есебі

19. Бинарлы ағашты аралау әдістері:

- A) симметриялы аралау
- B) диагональ бойынша
- C) түйіндерді ағашқа енгізу тәртібімен
- D) өз еркінше тәртіппен
- E) кілттердің өсуі бойынша

20. Маңызды емес немесе дұрыс емес графтарды көрсету әдістері:

- A) төбелер және қабырғалар тізімі
- B) қабырғалар тізімі
- C) барлық төбелердің дәрежесінің кестесі
- D) шектес төбелер тізімі
- E) төбелер тізімі
- F) екіден шектес емес төбелер тізімі
- G) инциденттілік матрицасы

21. Динамикалық айнымалылардың біркелкі дұрыс тұжырымдары:

- A) Динамикалық айнымалылармен көрсеткіштерге жүргізілген операцияларды орындауға болады
- B) Динамикалық айнымалылар тек сандық типке ие болады
- C) Динамикалық айнымалыларды жіберілетін сәйкес типтегі өлшемдерге арналған операцияларда қолдануға болады
- D) Динамикалық айнымалылардың сөз атаулары болмайды
- E) Динамикалық айнымалыларға оларға қатынау үшін идентификаторлар меншіктеледі
- F) Динамикалық айнымалылардың бастапқы мәні-nil
- G) Динамикалық айнымалылар программа орындалуынан бұрын құрылады

22. Программалық камтаманың өмірлік циклінің модельдері:

- A) Спираль моделі
- B) Тұрақты модель
- C) Бизнес моделі
- D) Каскадты модель
- E) Сызықтық модель
- F) Тіркес моделі
- G) RADмоделі

23. Циклдерді қолдана отырып есептеулерді тиімдеу үшін келесі тиімдеу әдістері қолданылады:

- A) алдын-ала берілген шарттары бар циклдерді ғана қолдану
- B) цикл санағыштары ретінде тек бүтін айнымалыларды ғана қолдану
- C) циклдерді біріктіру және ашу
- D) индуктивті айнымалылары бар операцияларды ауыстыру
- E) циклдерден инвариантты есептеулерді шығару
- F) кейін берілген шарттары бар циклдерді ғана қолдану
- G) қайталанатын есептеулерді олар программада қанша рет керек болса сонша рет орындау
- H) тек қайталау саны белгілі циклдерді ғана қолдану

24. Var

PINT: ^ Integer;

P_String: ^ String;

T: ^ Array [1..5] of real;

Мысалдағы жарияланған көрсеткіштер үшін дұрыс меншіктеулер:

A) Pint :=2;

B) P:= 'көрсеткіштер';

C) Pint: = Nil;

D) ^P_String: = 'университет';

E) P_String^: = 'университет';

F) Pint ^:=2

25. Матрицалардың көбейтіндісін есептейтін алгоритмдер:

A) Сызықтық алгебра ережесіне сүйене отырып есептеу

B) Штрассен алгоритмі

C) Шелл алгоритмі

D) Флойд алгоритмі

E) Тікелей көбейту алгоритмі

F) Дейкстр алгоритмі

**Алгоритмдер және деректер құрылымы
ПӘНІ БОЙЫНША СЫНАҚ АЯҚТАЛДЫ**

Деректер қоры теориясы

1. ДҚ әр түрлі объектілерге тұтастығының шектеулері қатысты болуы мүмкін
  - A) Қосымшалар мен қолданбалы программаларға
  - B) Өрістер мен кестелерге
  - C) Тәуелді деректер мен жазбаларға
  - D) Пәндік облыстар мен маңыздарға
  - E) Атрибуттарға, жазбаларға
  - F) Қатынастар мен олардың арасындағы байланыстарға

2. Концептуалдық деңгей:
  - A) Аралас немесе туынды деректер
  - B) Қауіпсіздікті қамтамасыз ету шаралары туралы ақпарат
  - C) Мерзімді (күн, ай, жыл) форматында қарастыру
  - D) Деректер туралы тиімді өнімділік
  - E) Деректер туралы семантикалық ақпарат
  - F) Деректерге қойылмайтын шектеулер
  - G) Деректерге қойылатын шектеулер

3. ER – әдісі:
  - A) концептуалды диаграмма
  - B) деректер қорын жобалау әдісі
  - C) программалық қамтаманы жобалау әдісі
  - D) функциональдық тәуелділіктерді жою жолымен әмбебап қатынасын бөлу әдісі
  - E) жазбаны топтау әдісі
  - F) жазбаны іздеу әдісі
  - G) атрибут және байланыстың бөлінуінің итерациялық процесі

4. Реляциялық алгебрада бастапқы кестелердің құрылымы, бағандардың саны бойынша және сол сияқты типі бойынша сәйкестендіру амалы:
  - A) пішіндеу
  - B) проекция
  - C) айырма
  - D) біріктіру
  - E) қиылысу

5. SQL тілдің операторы ДҚ кестесінен сандық өрістің мәні пайдаланатын шарт бойынша деректерді таңдауға мүмкіндік береді:

- A) Select * From A Where A5 = "Almaty"
- B) Select A2, A4 From A3 <= 300
- C) Delete From A Where A5 = "Almaty"
- D) Delete From A Where A1 > 100
- E) Delete A Where A1 > 100
- F) Select * From B Where A1 > 100

6. SQL тілдің мүмкіншіліктері:

- A) Пайдаланушыны анықтап болғаннан кейін рұқсатсыз кіруден деректерді қорғау
- B) Деректер қоры кестелерінің атрибуттармен манипуляция
- C) Транзакциялардың және пайдаланушының функцияларының тұтастығын қолдау
- D) Файлдар құрылымын басқару
- E) Деректер қоры кестелерінің физикалық адресін анықтау
- F) Деректер қорын басқару және электронды кестелерін құру
- G) Пайдаланушының қатынасын басқару және динамикалық айнымалыларды құру

7. Фрагментацияны қарапайымдауының негізгі әдістері:

- A) Функционалды фрагментация
- B) Қарапайым тік
- C) Тік
- D) Тікелей туынды
- E) Диагональды
- F) Сұрыпталмаған
- G) Динамикалық фрагментация

8. Деректер базасының схемасы:

- A) Сақталатын деректердің жалпы логикалық суреттелуі
- B) Объектілердің аттарын, атрибуттар мен байланыстарын көрсетеді
- C) Операциялық жүйенің құрамына кіреді
- D) Жазбалар орналасатын жады
- E) Деректердің байланысын көрсетеді

9. Мәліметтер қорын жобалау кезеңдері

- A) бір кестенің шеңберінде шешілетін мәселенің объектілері туралы ақпарат жинау
- B) есептік құжаттардың типін анықтау
- C) мәліметтер қорының кестелерін құрастыру
- D) мәліметтер қорында сұраныстар қалыптастыру
- E) реляциялық мәліметтер қорының логикалық құрылымын анықтау
- F) пәндік саланың ақпараттық – логикалық моделін тұрғызу

10. ДҚ қалыпты формалар әдісі арқылы жобалау үдерісі:

- A) Физикалық формаға мәндерді енгізу
- B) Алдыңғы формаға байланысты емес
- C) Функционалдық тәуелділікті қолдану
- D) Аномалияларды алып тастау
- E) Нәтижелер автоматты түрде жойылуы қажеттілігі
- F) Функционалдық тәуелділікті қолданбау
- G) Аномалияларды қолдану

11. Бір функциональды тәуелділіктен екіншісін шығарудың негізгі аксиомалары:

- A) бірімәнді
- B) функциональды
- C) рефлексивті
- D) аралас
- E) көпмәнді

12. Бірінші қалыпты формаға қатысты пікірлер:

- A) кестенің бағандары реттелген болуы тиіс
- B) кестенің ешбір кілтті емес өрісі басқа кілтті емес өріс арқылы анықталмайды
- C) кестенің жолдары реттелмеген болуы тиіс
- D) кестеде қайталанатын өрістер топтары болмайды
- E) кестеде қайталанатын жазбалар болады
- F) кестенің кез келген кілтті емес өрісі толық кілтті өрістер жиынымен бір мәнді

13. Бірінші қалыпты формадағы кестеге қойылатын шарт:

- A) бағандары реттелген болуы керек
- B) әрбір жолы мен бағанының қиылысында тек бір мәнді қамтиды
- C) қайталанатын өріс топтары болады
- D) қайталанатын жазбалар болады
- E) жолдары реттелген болуы керек
- F) бағандары реттелмеген болуы керек
- G) бір немесе бірнеше қайталанатын мәліметтерді қамтиды

14. Маңыз (Entity) қасиеті:

- A) маңыздар арасындағы байланыстар болуы керек
- B) атауы болу керек
- C) маңызды болу керек
- D) көлемді болу керек
- E) оның әрбір данасын идентификациялайтын бір немесе бірнеше атрибуттары болуы керек

15. Транзакция:

- A) Шығысты сұрыптау
- B) Элементтер типін тағайындау
- C) Мәндерді шығаруды сақтау
- D) Барлық операцияларды орындау немесе орындау кезінде қателер туындаса, барлық операцияларды орындамау
- E) ДҚ-ның өзгерісіне әкелетін операциялар тізбегі

16. ER-типті диаграммада:

- A) байланыс сызығындағы белгілер маңызды көрсетеді
- B) маңыздың қатысуы міндетті еместігі ішінде нүктелі блокпен беріледі
- C) маңыздың қатысуы міндетті еместігі байланыс сызығында нүктемен белгіленеді
- D) байланыс сызығындағы белгілер маңыз атрибуттарын көрсетеді
- E) байланыс сызығындағы белгілер байланыс сапасын көрсетеді
- F) байланыс сызығындағы белгілер байланыс деңгейін көрсетеді
- G) маңыздың қатысу міндеттілігі басқа блокқа сызықпен қосылған блокпен беріледі

17. ER- модельдерді реляциялық модельге түрлендіру ережесі

- A) кестеде бағандар реттелген болуы керек
- B) кестеде бірдей жазбалар болмауы керек
- C) әрбір маңыз атрибуты қатынастың сәйкес атрибутына айналады
- D) барлық жолдарда бірдей құрылым болуы керек
- E) әрбір маңызға мәліметтердің реляциялық моделі сәйкестендіріледі
- F) маңыздың алғашқы кілтіне қатынастың сәйкес кілті болады

18. Қорғалған деректерді қорғалмаған желі бойынша жіберуді ұйымдастыру үшін пайдаланатын шифрлау жүйелерінің компоненттері:

- A) шифрленбеген алгоритмі
- B) шифрлеу алгоритмі
- C) шифрленген порт
- D) порт жұмысының кілті
- E) пайдаланушы портының кілті

19. Реляциялық есептеуде x, y символы:

- A) x қатынасының y атрибутын сұрыптайды
- B) x қатынасынан y атрибутының мәндерін көрсетеді
- C) Іздеу шартын көрсетеді
- D) y қатынасының x атрибутын нормализациялайды
- E) Берілген қатынастың атрибутын көрсетеді
- F) Қатынас атрибутының мәндер жиынын көрсетеді

20. Database Administrator:

- A) Атрибут домендерін шектейді
- B) Компоненттерді толықтырады
- C) Мәліметтердің бүтіндігін және қауіпсіздігін қамтамасыз етеді
- D) Data Administrator-мен салыстырғанда техникалық сипатқа ие
- E) Интерфейс арқылы қолданатын пайдаланушы

21. Есептеу жүйелері жұмысындағы істен шығуларды қалпына келтіру әдістері:

- A) сыртқы резервтеу
- B) физикалық резервтеу
- C) есептеу жүйелерінің істен шығуынан қорғау
- D) функциональдық резервтеу
- E) ақпараттық резервтеу

22. ДҚ шарттарды талдау және құру үшін келесі негізгі мақсаттар орындалады:

- A) Қолданылған дерек жайлы ақпарат жинау
- B) ДҚБЖ сипаттамасы жайлы ақпарат жинау
- C) ДҚБЖ қолданыс аясын анықтау
- D) ДҚ қолданыс аясын анықтау
- E) Барлық функцияларды анықтау, дерек жинау
- F) Ақпараттар мен алгоритмдерді жинау
- G) Жинақталған ақпаратты өңдеу

23. Деректер қорының өмірлік цикл кезеңдері:

- A) концептуалды жобалау, жүзеге асыру
- B) кесте құру, сұрыптау
- C) интерфейсті қамтамасыз ету
- D) типі бойынша жіктеу
- E) сұрыптау, есеп беру
- F) жұмысты бағалау, сүйемелдеу

24. Деректердің концептуальды үлгісінде:

- A) қосымша кесте автоматты түрде құрылады
- B) ER-үлгі түріндегі ДҚ сұлбасы бейнеленеді
- C) жаңа кесте құрылады
- D) маңыздар арасындағы байланыс түрі M:1 болады
- E) маңыздар арасындағы байланыс түрі M:2 болады
- F) шектеулерді бақылау ережесін беруге болады

25. Мақсаттық тізім –мақсаттық элементтерден тұрады, ал олардың әр қайсысы төмендегідей түрлерге ие болады:

- A) New_ name = new_name- нәтижелік қатынастың атрибутына сәйкес жаңа ат
- B) Var-attr, мұнда var WFF сәйкес еркін айнымалының аты, ал attr –var – айнымалыны анықтаған қатынас атрибуты
- C) Кортеждер реттелмеген (төменнен жоғары қарай)
- D) Var- attr1, тізім үстіне бар болуына эквивалентті , Var attrn – анықтауыш қатынасының барлық атрибуттары кіреді
- E) Var-attr2, мұнда var WFF сәйкес еркін айнымалының аты, ал attr1 –var – айнымалыны анықтаған қатынас атрибуты
- F) name = var-attr2 ;new_name- нәтижелік қатынастың атрибутына сәйкес жаңа ат

**Деректер қоры теориясы
ПӘНІ БОЙЫНША СЫНАҚ АЯҚТАЛДЫ**

Бағдарламалау тілдері және технологиялары

1. Бағдарламалық модуль сипаттамасы:

- A) Қолдануда жеңіл
- B) Өзектілік
- C) Қатаңдылық
- D) Модуль өлшемі
- E) Басқа модульдермен тіркелуі
- F) Тез әрекеттілік
- G) Модуль орнықтылығы

2. Псевдокод:

- A) программа коды
- B) блок схема
- C) мәтіндік нотация
- D) екілік код
- E) алгоритмді сипаттау түрі
- F) блок-схема
- G) алгоритмді мәтіндік сипаттау

3. Си тілінде бүтін мәнді көрсету үшін бірнеше типтерді көрсетіңіз:

- A) char;
- B) long;
- C) double;
- D) float;
- E) wchar_t;
- F) long double;
- G) bool;

4. Есептеу жүйелеріндегі интерфейстер:

- A) модульдік
- B) абстракциялық
- C) прецеденттік
- D) иерархия
- E) аппараттық
- F) қолданушы
- G) программалық

5. Функция параметрлерін адрестері бойынша беруде қолданылады:

- A) псевдонимдер
- B) айнымалының идентификаторы (aInt)
- C) & белгісі сілтемелер
- D) * белгісі көрсеткіштер
- E) шамалар үшін унарлық амал
- F) жадыдан new амалымен орынды босату

6. Практикада үлкен күрделі есептерді шығаруды орындайтын программалар жазу үшін:

- A) класс деструкторы объектіні жою кезінде шақырылады
- B) шағын есептерді шешуге арналған программаның бөліктері-функция
- C) есептерді бөліктерге бөліп қарастыру программалау тілінде-декомпозиция қолданылады
- D) функцияның хабарланатын параметрлерінің тізімі бос болуы мүмкін
- E) функция бір ғана есепті шығарып бір ғана мәнді қайтарады

7. Массив элементтеріне қолданылатын арифметикалық операциялар:

- A) + =
- B) +
- C) -
- D) = =
- E) /

8. Синтаксистік қателер:

- A) жүйелік аспаптар, программаларды ауыстыру
- B) программада оператордың қате жазылуы
- C) өңдеу кезіндегі қателерді іздеу, нәтижені түсінбеу
- D) бақылау аймағына кіру кезінде ақпаратты сақтау
- E) қауіпті аралықтарды анықтау

9. C++ тілінде массив элементтерінің дұрыс қолданылуы:

```
int a[2][8];
```

```
int i,j;
```

```
double k;
```

A) `a[i%k][1];`

B) `a[2][8];`

C) `a[i/j][7];`

D) `a[k/i][7];`

E) `a[i/k][7];`

10. Функция мәнді қайтарған жағдайда функциядан шығуды return жүзеге асырады:

- A) ағым
- B) void
- C) өрнек
- D) параметр
- E) функцияны шақыру

11. Функция мәнді қайтарған жағдайда функциядан шығуды return жүзеге асырады:

- A) есептеу
- B) айнымалы сипаты
- C) ағым
- D) оператор
- E) өрнек
- F) тұрақты
- G) функцияны шақыру

12. Объектілі-бағытталған программалау тілдеріндегі класс өрісі:

- A) қолданушының графиктік интерфейсі
- B) аппараттық жабдықтарымен жұмыс жасау үшін пайдаланатын әдістер
- C) static модификаторымен сипаттала алады, бірақ auto, extern, register ретінде емес
- D) осы кластың типінен басқа тип бола алады
- E) const модификаторымен сипаттала алады, сонымен қатар бір рет инициализацияланады

13. Java тілінде келесідей кластың модификаторлары қолданылады:

- A) типі әртүрлі
- B) қорғалмаған
- C) ашық
- D) өзгермелі
- E) қорғалған
- F) жабық

14. NPR классификациясының ішкі кластары:

- A) PIPR
- B) NPRV
- C) ExPR
- D) NPR
- E) PIPR, ExPR
- F) PR

15. Рекурсивті алгоритмдерге келесі есептер мысал бола алады:

- A) Бүтін сандарды көбейтудегі Карацуба алгоритмі
- B) Жолдың ұзындығын табу алгоритмі
- C) Массивті енгізу, шығару алгоритмі
- D) Екі санның қосындысын табу
- E) Логарифмді есептеу алгоритмі
- F) Екі санның үлкенін табу алгоритмі

16. Компиляция кезіндегі қателер:

- A) типтерге байланысты қателер
- B) синтаксистік қателер
- C) файлды шақырудағы қателер
- D) кітапхана көмегімен табылған қателер
- E) графикалық редакторымен табылған қателер

17. Қателердің пайда болуына алып келетін негізгі себептер:

- A) алдын ала жарияланбаған аргументтер
- B) объектілер
- C) файлдың атын өзгерту
- D) жаңа файл ашу
- E) файл атауы
- F) файлдарды буферге көшіру кезінде табылған қателер

18. Семантикалық қателер:

- A) Бақылап отырудағы қателер
- B) Логикалық қателер және кодтау қателері
- C) Программистің бағдарлама тілін білмеу немесе білімінің жеткіліксіздігінен пайда болатын қате
- D) Бағдарламаны компиляциялау барысында шығады
- E) Спецификация қателері
- F) Қате мәліметтер шақыру салдарынан болатын қате

19. Бағдарламалық жабдықтың валидациясы:

- A) Нақты шарттар үшін өнімді қолдану мүмкіндігі туралы қорытынды
- B) Конфигурацияға енгізілген өзгерістерді протоколдау
- C) Тұтынушы интерфейсін тестілеу процесі
- D) Беделді органның бағдарламаның сенімділігінің растауы
- E) Қызметшінің жауапкершілігі мен бақылауды күшейту
- F) Бағдарламалық жабдықты бақылау құжаттарын жасау

20. Спецификация:

- A) Объектілермен жұмысқа арналған функциялар жиынтығы
- B) Қажетті әрекеттерді және ресурстарды дәл бағалауға мүмкіндік береді
- C) Жүйеге қойылатын талаптарды әзірлеуге арналған функциялар жиынтығы
- D) Енгізілген өзгерістер туралы анықтама және келісілген құжаттар ретінде болады
- E) Құжат, объектілер үшін маңызды техникалық талаптарды дәл және түсінікті суреттейді

21. Компиляцияның кезеңдері:

- A) программалық талдау
- B) құрылымдық талдау
- C) грамматикалық талдау
- D) оңтайландыру
- E) программаны орындау
- F) деңгейлеп программалау
- G) құрылымдық программалау

22. Программаның компоновкасы:

- A) нәтижесінде .spp кеңейтілуімен жүктеу файлы алу
- B) макростардың кеңейтілуі
- C) орындалушы (жүктеу) модуль
- D) объектілі файлдардағы код пен мәліметтерді өзгертеді
- E) символдар кестесін құру
- F) листинг және объектілі модульдің қалыптасуы
- G) объектілі файлдардағы код пен мәліметтер өзгермейді

23. Кодты генерациялау бұл:

- A) нәтижесін ассемблерлік модульге келтіру
- B) нәтижесін объектілі (жүктеуші) модульге келтіру
- C) бастапқы программаның тілін оқу
- D) кодты генерациялауға дайындау
- E) берілген тілде нәтижелеуші программаны генерациялау
- F) трансляцияның өтуі
- G) кодты тестілеу

24. Программаның иерархиялық құрылымы рекурсивті ережелермен өрнектеледі. Өрнекті анықтаудағы ереже:
- A) кез келген функция өрнек (expression) болып келу ережесі
  - B) макростарды өңдеу ережесі
  - C) кез келген идентификатордың (identifier) өрнек (expression) болып келу ережесі
  - D) «интеллектуалды» препроцессорлар ережесі
  - E) кез келген сан (number) өрнек (expression) болып келу ережесі
  - F) кез келген модуль өрнек (expression) болып табылады
25. Қолданушы интерфейсіндегі программист мүмкіндіктері:
- A) енгізу және шығару үшін консольді қолдану
  - B) веб-браузер интерфейсін қолдану
  - C) барлық бағдаламаларының өзара жалпы үйлесімділігі
  - D) операцияларды оңтайландыру
  - E) windows жүйесі мен қосышаның өзара үйлесімділігі
  - F) үйлесімділік нәтижелерін сақтау

**Бағдарламалау тілдері және технологиялары
ПӘНІ БОЙЫНША СЫНАҚ АЯҚТАЛДЫ**